

Infoleht igapäevaelu toetamise teenuse päeva- ja nädalahoiu (IET PNH) teenuse kasutajale

Kellele on teenus mõeldud

Igapäevaelu toetamise teenuse eesmärk on vähendada lähedaste hoolduskoormust, aidata inimesel tema jaoks parimal võimalikul viisil iseseisvalt toime tulla ja ning lükata edasi ööpäevaringselt hoolekandetasutusse elama asumist.

Teenuse on suunatud kodus elavatele mõõduka, raske või sügava vaimse häirega ja täpsustamata intellektipuudega täisealistele, kes vajavad pidevat järelevalvet ja kõrvalabi igapäevaeluga seotud tegevustes ning tegevuste pidevat ülevõtmist tegevusjuhendaja poolt. Teenuse vajajad ei ole ise võimelised sooritama enese hooldusega seotud tegevusi (diagnoosid F71, F72, F73, F78, või F79). Sellise võimekuse puudumise ja vajadused hooldusele, järelevalvele ning kõrvalabile ehk õigustatuse teenusele teeb kindlaks sotsiaalkindlustusameti (SKA) teenuste konsultant.

Millal ja kus teenust osutatakse

Teenuseosutamise aeg, kestus ja koht sõltuvad inimese ning tema lähedase vajadustest, arvestatakse tema tegelike ajas muutuvate vajaduste ja soovidega ning vastavalt sellele reguleeritakse ka teenuse osutamise aegasid. Teenuseosutaja ja teenuse saaja vaheliste kokkulepete sõlmimisel on prioriteediks teenuse saaja ja tema lähedaste vajadused, sh ajas muutuvad vajadused.

Kui teenust sooviv inimene ja teenuseosutaja kokkuleppele ei jõua, siis inimest antud teenuseosutaja juurde ei suunata. Kui teenuse saaja vajadused muutuvad ning teenuseosutajal ei ole võimalik soovitud mahus ja/või aegadel teenust osutada, teavitab teenuseosutaja ja/või teenuse saaja muutunud olukorrast SKA teenuste konsultanti, kes võimalusel ja kokkuleppel inimesega suunab teenuse saaja teise teenuseosutaja juurde.

Teenuseosutaja tagab võimaluse osutada teenust ööpäev läbi, sealjuures teenust saava inimese vajadustest lähtuvalt ka nädalavahetustel. Teenust osutatakse päevasel ajal kuni 10 tundi, vajadusel terve ööpäev, kõikidel nädalapäevadel. Ühes kuus on ühel inimesel võimalik IET PNH teenust kasutada kuni 23 (öö)päeva.

IET PNH teenust võib teenuse saaja kasutada ka oma elukohas - sellisel juhul viib tegevusjuhendaja teenuse tegevusi läbi inimese kodus ning teenuse saajale ei kaasne teenuse eest tasumisega omaosalus. Kui inimene vajab teenuse tegevustes järelevalvega õõbimist, osutab tegevusjuhendaja teenust ka ööpäevaringselt inimese elukohas. Teenuse osutamiseks inimese elukohas peab teenuseosutajal olema vastav tegevusluba.

Kuidas teenusele saada

Inimene või tema seaduslik esindaja esitab SKAle erihoolekandeteenuse **taotluse**. Taotlusele märgitakse soovi korral ka eelistatud teenuseosutaja nimi ja -teenuse osutamise koht. Taotlust võib esitada ka siis, kui inimese elukohas või selle lähedal ei ole veel olemas teenuseosutajat, kuid inimene on IET PNH teenusele õigustatud.

Kui inimene on juba tavalise igapäevaelu toetamise (IET) teenuse järjekorras, kuid tema tegelikuks teenuse vajaduseks on IET PNH, ei ole vaja uut teenuse taotlust esitada. Tuleb

võtta ühendust teenuste konsultandiga ja anda teada, et soovitakse kasutada päeva- ja nädalahoiuteenust ning täpsustada, kui suures mahus ja millistel nädalapäevadel seda kasutada soovitakse.

Teenusele õigustatud inimesega viib sotsiaalkindlustusameti teenuste konsultant koostöös lähedastega läbi **abi- ja toetusvajaduse hindamise**, mille käigus tuvastatakse inimese võimekuse puudumise ulatus enese eest hoolitsemisega seotud tegevustes ning tema vajadused hooldusele, kõrvalabile ja/või järelevalvele.

Taotluse esitamisest ja kõikide dokumentide saabumisest 40 tööpäeva jooksul teeb konsultant **teenuse osutamise otsuse** ning vormistab **suunamisotsuse** või **järjekorrateate**. Vabade teenuskohtade olemasolu on seotud inimeste valikutega, millise teenuseosutaja juures nad soovivad teenust kasutada. SKA teenuste konsultant aitab inimesel/eestkostjal valida sobivat teenuseosutajat.

Teenusele suunatakse maksimaalselt 5 aastaks. Teenusel viibimise aja vältel SKA jälgib ja viib kindla ajavahemiku järel läbi kontrolli teenuseosutamise protsessi ning teenuse kvaliteedi üle esitatud aruannete-, intervjuude- ja vaatluste baasil ning teenusesaaja ja/või tema eestkostja/lähedase edastatud informatsiooni alusel.

Mida teenusel tehakse

Teenusel juhendatakse ja abistatakse inimest:

- hooldus- ja hügieenitoimingutes ning eneseteenindamisel (riietumine, mähkmete ja hügieenisidemete vahetamine, pesemine, toitmine);
- kujundatakse inimese isiklikke ja igapäevaelu oskusi, kaasates ta nimetatud oskusi arendavatesse tegevustesse, arvestades terviseseisundit;
- viiakse läbi individuaalsetel huvidel põhinevaid võimetekohaseid tegevusi, sh suhtlemisel (k.a. alternatiivkommunikatsioon), aja planeerimisel ja vaba aja sisustamisel;
- nõustatakse lähedasi inimese käitumise ja temaga suhtlemise eripärades.
- võimaldatakse inimesele töö tegemise harjutamist;
- toetatakse teenust saavaid, sarnase diagnoosiga ja sellega seonduvate probleemidega inimeste toetavate gruppide tegutsemist inimeste juhendamise ja nõustamise kaudu;
- lisanduvad hoolduse, kõrvalabi ja järelevalve tegevused.

Kui lisaks eelnimetatud seaduses sätestatud tegevustele, milliste läbiviimist rahastatakse riigieelarvest, pakub teenuseosutaja veel teisi tasulisi lisateenuseid või -tegevusi, peavad need lisateenused olema arusaadavalt ja üheselt mõistetavalt inimesele selgitatud. Sellele vaatamata ei ole inimesel kohustust tasuliste lisateenuste eest tasuda ning mittetasumine ei saa olla takistuseks teenuse saamisel.

Teenuse rahastamine

SKAga lepingu sõlminud teenuseosutajale tasutakse teenusega seotud kulude eest riigieelarvest SKA kaudu. Kui teenuseosutajale on väljastatud erihoolekandeteenuse osutamiseks tegevusluba, kuid tal ei ole sõlmitud lepingut SKAga, tuleb täies mahus teenusega seotud kulude eest tasuda teenust vajaval inimesel endal, tema lähedastel või saab inimest abistada nt kohaliku omavalitsuse üksus.

Abi- ja toetusvajadus selgub sotsiaalkindlustusameti teenuste konsultandi poolt läbi viidud hindamise tulemusena ning inimesele sobivaim ja tema vajadustele vastav teenuse osutamise viis (hooldusvajaduse suurus, järelevalve vajadus jm) märgitakse teenuse osutamise otsusele.

Teenusele on kõrgem teenuse hind diagnoosidega F72, F73, F78 või F79 ning inimene ei ole ise võimeline sooritama enese eest hoolitsemisega seotud tegevusi ja vajab selles pidevat kõrvalabi või püsivat tegevuste ülevõtmist teise inimese poolt – on teenuse hinnaks 52 € ööpäevas ööpäevaringselt osutatud IET PNH teenuse eest. Kui teenust osutatakse vaid päeval ajal vähemalt 10 tundi järjest, on teenuse hinnaks 41 € ööpäevas.

Teenusele on madalam hind diagnoosidega F71, F72, F73, F78 või F79 ning inimene vajab enese eest hoolitsemisega seotud tegevustes pidevat kõrvalabi ja turvaliseks teenuse saamiseks pidevat järelevalvet – on teenuse hind 35 € ööpäevas ööpäevaringselt osutatud IET PNH teenuse eest. Kui teenust osutatakse vaid päeval ajal vähemalt 10 tundi järjest, on teenuse hinnaks 28 € ööpäevas.

IET PNH teenuskoha hind ehk maksimaalne maksumus IET PNH teenusel, mis makstakse teenuseosutajale riigieelarvest SKA kaudu, sisaldab:

- personali palga- ja koolituskulu,
- personali transpordikulu, mis on seotud teenust saavate isikute asjaajamisega,
- töötajate tervisekontrolli- ja vaktsineerimise kulu,
- büroo- ja postitarvete ja sideteenuste kulu,
- tegevuste elluviimiseks vajalike vahendite, materjalide, ruumide sisustuse ja muu kulu
- teenuseosutaja omandis või kasutuses olevate teenuse osutamise ruumide koristustarvete kulu.

Juhul, kui teenuseosutaja soovib inimeselt lisaks riigieelarvest rahastatud eelnimetatud kulukomponentidele veel lisarahastust, peavad need lisakulutused olema arusaadavalt ja üheselt mõistetavalt inimesele selgitatud. Kuid sellele vaatamata ei ole inimesel kohustust lisakulutuste eest tasuda ning mittetasumine ei saa olla takistuseks teenuse saamisel.

Kasutamata teenuskoha tasuna maksab sotsiaalkindlustusamet teenuseosutajale planeeritud teenuskoha kogumaksumuse ja tegelikult inimeste eest tasutud teenuskoha maksumuse vahest 65% - kuigi inimene teenust ei kasuta, siis säilivad teenuseosutajal personalikulud, kuna töötajad on siiski tööl. Teenusel mitteviibitud aja eest ei tasu SKA muid kulusid, mis moodustavad 35% teenuse hinnast, sest tegevusi teenuse saajaga neil päevadel realselt ei toimu.

IET PNH teenuse osutamise ruumide kulude katmine: kohaliku omavalitsuse üksus on kohustatud tagama teenuseosutaja kasutuses või omandis olevate ruumidega seotud kulude katmise kohaliku omavalitsuse kehtestatud ulatuses.

Vastavalt Sotsiaalhoolekandeseaduses sätestatule lõpetab sotsiaalkindlustusamet teenuseosutajale teenuse osutamise eest riigieelarvest makstava tasu maksmise juhul, kui inimene ei kasuta erihoolekandeteenust kuni kaks kuud järjest.

Omaosalus

Inimene tasub ise omaosalusena teenuseosutajale pakutava toitlustuse, hügieeni- ja hooldusvahendite ning teenuseosutaja juures ööbimise puhul ka majutuse eest. Omaosaluse kulud tuleb tasuda ainult nende (öö)päevade ja toitlustuskulude eest, millal inimene realselt

teenust kasutas. Teenuse osutamisel inimese elukohas ei ole teenuseosutajal õigus küsida inimeselt tasu toitlustuse ja majutuse eest. Ühe teenuspäeva majutuse ja toitlustuse maksimaalne maksumus ei tohi ületada omaosaluse maksimaalset maksumust jagatud 23 päevaga.

Teenuseosutajal on õigus küsida toitlustamise ja ööbimise eest inimeselt tasu vastavalt tehtud kulutustele arve alusel ning lepingus kokkulepitud tingimustel. Teenuseosutaja lähtub toitlustuse ja ööbimise hindade kehtestamisel, et inimese makstav tasu toitlustuse ja ööbimise eest ei ole suurem kui riigieelarve seadusega kehtestatud maksimaalne omaosalus ööpäevaringsel teenusel.

Omaosaluse suurus on seotud riigieelarve seadusega. 2020. aasta seaduse kohaselt on teenuseosutajal õigus küsida omaosalust kuni 251 € kalendrikuus kui teenusel on rohkem kui 12 inimest. Juhul kui inimesi on vähem, on maksimaalne omaosaluse suurus 295 €. Inimesele peab jääma isiklikuks kasutamiseks vähemalt 15% tema tuludest. Juhul kui teenuseosutaja majutuse ja toitlustuse tingimused on oluliselt paremad kui seaduses määratud miinimum, võib ta küsida ka suuremat omaosalust. Sellisel juhul tuleb teenuseosutajal omaosaluse suurust mõjutavad teenuse lisakomponendid kirjalikult põhjendada.

SKA ei aita inimesel omaosalusega seotud kulusid katta, vajadusel saab inimene kulude katmiseks taotleda kohalikult omavalitsuselt toetust. Juhul, kui inimesele ei jää pärast omaosaluse tasumist enam vahendeid, et katta oma muid elamiseks hädavajalikke kulusi, siis on inimesel õigus pöörduda toetuse saamiseks kohaliku omavalitsuse poole sotsiaaltoetuse taotlemiseks, et oleks tagatud temale eluks vajalike kulutuste katmine.